

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА

*КЛИМЕНКО С.О., К.Е.Н., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ, МИКОЛАЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Внаслідок поглиблення світових економічних зв'язків Україна активно взаємодіє з різними країнами. Інтеграція стосується багатьох сфер суспільного життя, у тому числі, бухгалтерського обліку. Тому варто значну увагу в інформаційному забезпеченні підприємства приділити переходу на міжнародні стандарти облікової політики як окремого підприємства, що дозволяє чинне законодавство здійснювати за його вибором, так і системи обліку країни в цілому. Трансформаційний етап розвитку, який проявляється в різних формах змін, торкається значною мірою і обліку доходів. На сьогоднішній день гостро постає проблема постійних розбіжностей, що існують між податковим та бухгалтерським обліком доходів. Цей недолік призводить до виникнення подвійного обліку доходів і потребує якнайшвидшого усунення шляхом удосконалення чинного законодавства. Якщо в Україні буде створено єдину інформаційну загальнодержавну (міжгалузеву) базу норм і нормативів, то на її основі отримають розвиток галузеві та відомчі норми та нормативи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість провідних сучасних українських вчених, зокрема, О.З. Жолнер [1], В.С. Лень [2], В.К. Орлова [3], М.С. Пушкар [4], В.В. Сопко [5], А.М. Стельмашук [6], П.Ю. Буряк [7] та зарубіжні вчені і практики досліджують проблему, але динамічні зміни у світовій економіці не дозволяють знайти оптимальне рішення, яке буде правильним на довготривалий період. Тому дослідження тривають і є необхідними.

Мета статті – дослідити послідовність вирішень проблеми облікового забезпечення доходів підприємства.

Виклад основного матеріалу. На досліджуваному підприємстві синтетичний облік доходів від реалізації товарів ведеться на відокремленому рахунку 70 «Доходи від реалізації», який призначений для пооб'єктного обліку за окремими групами. Для обліку доходів від реалізації товарів передбачені такі субрахунки: 702 «Доход від

реалізації товарів» та 704 «Вирахування з доходу». Розглядаючи управління продажами як стратегію здійснення ринкової діяльності, необхідно зазначити, що ключовим завданням досліджуваного підприємства на сучасному етапі стає орієнтація на споживача. Це означає, що будь-яке управлінське рішення щодо того, за допомогою яких методів продажу здійснювати торговельну діяльність та які методи активізації продажу при цьому застосовувати, види дисконтних карток вводити, за яких умов їх видавати і які знижки надавати власникам цих карток, повинно базуватися на аналізі оперативної бухгалтерської інформації. Оскільки досліджуване підприємство самостійно приймає рішення щодо ведення аналітичного обліку та відкриття рахунків третього і нижчих порядків доречно ввести рахунки третього порядку до рахунку 702 «Доходи від реалізації товарів» та рахунку 704 «Вирахування з доходу». За допомогою запропонованих синтетичних рахунків з'являється можливість виділити з усього виторгу підприємства доходи від реалізації товарів із застосуванням різних методів активізації продажу, що дає змогу проводити поглиблений аналіз товарообороту та вирішувати питання доцільності застосування того чи іншого маркетингового інструменту. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 15 «Дохід», що не суперечить Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку. Визначення доходів, подане у П(С)БО 15 «Дохід», є тотожним Концептуальній основі до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і полягає в збільшенні потенційної можливості отримання підприємством грошових коштів у вигляді надходження ресурсів, що контролювані у результаті минулих подій чи зменшення заборгованості, яка виникла в минулому, що призводить до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників).

МСБО 18 «Дохід» наводить більш узагальнене визначення доходів як «валове надходження економічних вигод протягом певного періоду, яке виникає в ході звичайної діяльності підприємства, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу» [8]. На нашу думку, сумнівним у визначенні є надходження економічних вигод тільки від звичайної діяльності, адже щоб визначити результат надзвичайних подій, необхідно порівняти доходи з витратами, а вони також впливають на величину власного капіталу. У МСБО 18 термін «дохід» замінюється

різними термінами-синонімами: реалізація, гонорари, відсотки, дивіденди та роялті. Вказаний переклад міжнародних стандартів не є коректним, оскільки реалізація – це процес, у результаті якого виникають як доходи, так і витрати. А гонорар, відсотки, дивіденди та роялті можна розглядати як з позицій кредитора, так і дебітора, тому вони можуть існувати у вигляді не тільки доходів, а й витрат. Термін «виручка» у МСБО не наводиться, тоді як П(С)БО 15 ототожнюється дохід з виручкою від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг, інших активів), хоча сутність терміну «виручка» не розкривається. В умовах національного законодавства тотожність доходу і виручки є можливою не на всіх торговельних підприємствах, а тільки на підприємствах роздрібною торгівлі через співпадання переходу юридичного права власності на товари і отримання за них грошових коштів від покупців. Відслідковування виручки від реалізації або за фактом отримання грошових коштів, або при переході права власності на продукт, що вироблений на підприємстві, на нашу думку, є недоцільним, тому в бухгалтерському обліку достатньо використання законодавчого терміну «дохід». Класифікація доходів у бухгалтерському обліку визначається П(С)БО 15 «Дохід» та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Результати проведеного дослідження дали підстави запропонувати додаткові класифікаційні ознаки доходів підприємств, а саме: за видами контрагентів (кінцевий споживач; торговельні підприємства; промислові підприємства тощо), за ставкою оподаткування податком на додану вартість (підприємство застосовує ставки 20% і звільнені від ПДВ). Запропоновані класифікаційні ознаки, на наш погляд, сприятимуть ефективніше здійснювати організацію аналітичного обліку, що надасть можливість оперативно реагувати на зміни у структурі доходів за сегментами ринку, видами заготовленої продукції тощо, а також надасть можливість проводити аналіз та здійснювати контроль за такими доходами. Для відображення в обліку інформації про доходи для потреб управління, а також і податкових розрахунків необхідно ввести та використовувати рахунки 77 «Доходи для потреб управління» та 78 «Доходи у податкових розрахунках» у розрізі субрахунків доходів, отриманих та нарахованих а також у розрізі аналітичних рахунків. Рахунок 77 «Доходи для потреб управління» буде призначено для узагальнення інформації про доходи від різних видів діяльності для потреб управління. Рахунок 78 «Доходи

у податкових розрахунках» застосовуватиметься для узагальнення інформації про доходи від різних видів діяльності для потреб податкових розрахунків. Що стосується субрахунку 785 «Дохід, який не включається до складу доходів до оподаткування» то він стане коригуючим під час податкових розрахунків, а саме, доходи, які підлягають виключенню зі складу доходів до оподаткування будуть мінусуватись від суми доходів, які сформовані на рахунках доходів бухгалтерського обліку. Запропонована методика передбачає, що інформація, накопичена на рахунках 77 та 78, не впливатиме на величину визначення фінансового результату, оскільки вони є лише транзитними для відображення доходів до оподаткування підприємства та забезпечення інформацією управлінський персонал. Практичне застосування запропонованої методики вимагає відповідних зміни у Плані рахунків.

Висновки. У результаті проведених досліджень можна зробити наступні висновки. 1. Дохід у вигляді штрафних санкцій повинен бути розмежований між операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства; виходячи з того, що операційна діяльність, як і основна, пов'язана з оборотними активами (крім фінансових інвестицій), то відшкодування раніше списаних оборотних активів та безоплатне отримання оборотних активів, є доходом від операційної діяльності. 2. Відшкодування дебіторської заборгованості, не пов'язаної з операційною діяльністю, має ввійти до складу інших звичайних доходів; адже списання кредиторської заборгованості беззаперечно включається до складу доходу, але такий дохід повинен бути розмежований між операційною та інвестиційною діяльністю підприємства.

Література.

1. Жолнер О.З. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. Навч. посібник. – / О.З Жолнер - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
2. Лень В.С. Стандарти бухгалтерських обліку України: Навчальний посібник. – / В.С. Лень - К.: «Центр учбової літератури», 2009. – 438 с.
3. Орлова В.К. Фінансовий облік: Навчальний посібник. / В.К. Орлова - К.: «Центр навчальної літератури», 2010. – 510 с.
4. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник / М.С Пушкар - Тернопіль: Карт-бланш, 2008. – 628 с.
5. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управління підприємством: Навчальний посібник / В.В. Сопко. - Київ: КНЕУ, 2010. – 526 с.

6. Стельмащук А.М. Бухгалтерський облік: теорія, практикум, тренінг: Навчальний посібник /А.М. Стельмащук – Хмельницький економічний університет. – Львів: «Новий світ – 2000», 2010. – 678 с.

7. Фінансово-економічний аналіз: підручник / [П.Ю. Буряк, М.В. Рymar, М.Т. Бець та ін.] / Під заг. ред. Петра Юрійовича Буряка, Миколи Васильовича Рymarа. – К. : Професіонал, 2010. – 528 с.

8. МСБО 18 «Дохід» [Електронний ресурс]/ Режим доступу - zakon.rada.gov.ua/go/929_025

9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій №291, зі змінами та доповненнями, [Електронний ресурс]. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99

Клименко С.О. Історичні аспекти розвитку облікового забезпечення доходів підприємства

У статті досліджуються історичні аспекти облікового забезпечення доходів підприємства. Запропоновано використовувати розмежування доходів між операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства та використання визначення доходів за Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 18 «Дохід». Відшкодування дебіторської заборгованості, не пов'язаної з операційною діяльністю, повинно ввійти до складу інших звичайних доходів. Визначення доходів, подане у П(С)БО 15 «Дохід», є тотожним визначенню Концептуальною основою Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Ключові слова: облікове забезпечення, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, дохід.

Клименко С.А. Исторические аспекты развития учётного обеспечения доходов предприятия

В статье исследуются исторические аспекты учётного обеспечения доходов предприятия. Предложено использовать разграничение доходов между операционной, финансовой и инвестиционной деятельностью предприятия, а также использование определения доходов по Международному стандарту бухгалтерського учёта 18 «Доход». Восполнение дебиторской задолженности, не связанной с операционной деятельностью, должно войти в состав иных обычных доходов. Определение доходов, подаваемое в П(С)БО 15 «Доход», является равноценным определению в Концептуальной основе Международных стандартов бухгалтерського учёта.

Ключевые слова: учётное обеспечение, международные стандарты бухгалтерського учёта, доход.

Klimenko S.A. The historical aspects of the accounting development enterprise income

The article regards the questions of an accounting organization improvement for the enterprise incomes. Ukraine collaborates with the various countries actively. The intergration was connect with the rules of the accounting organization too. The suggested ways of accounting

improvement and the ways of solvency management policies will help to better the quality of information about the real state of cash transactions, which will increase the efficiency and accuracy of accounting information, help to simplify accounting and analytical procedures, and exercise an effective control over the formation of accounting income and achievement. In this case enterprises must be interested in the work with International Accounting Standards. The suggested ways of accounting improvement and the ways of solvency management policies will help to better the quality of information about the real state of cash transactions, which will increase the efficiency and accuracy of accounting information, help to simplify accounting and analytical procedures, and exercise an effective control over the formation

Key words: *accounting organization, international accounting standards, income.*

Рецензент – Бурова Т.А., д.е.н., професор

УДК: 338.43:636.03

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА В КОНТЕКСТІ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ: ДОСВІД ЄС ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

***КОВАЛЬЧУК О.Д., к.е.н., доцент, докторант*,
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ***

Постановка проблеми у загальному вигляді. Виробництво та реалізація сільськогосподарської продукції, розширення її асортименту для досягнення кращого балансу між попитом і пропозицією відіграють важливу роль в економіці будь-якої країни і тому популяризація географічних зазначень продукції є важливою складовою посилення конкурентних позицій вітчизняних товаровиробників. У практиці ЄС визначено два різних типи географічного зазначення: захищені зазначення походження (PDO) та захищені географічні назви (PGI). Відповідна продукція повинна мати зв'язок між її властивостями і географічним походженням та відповідати чітко визначеним критеріям, викладеним у технічних умовах. Позначення місця походження та географічні назви повинні бути зареєстровані на рівні Співтовариства. Протягом 2010-2012 рр.

* Науковий консультант – Зінчук Т.О., д.е.н., професор